

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Pavla Molka (soudce zpravodaj) a soudců Petra Mikeše a Kateřiny Kopečkové v právní věci žalobce: **G. M.**, zast. JUDr. Milanem Štembergem, advokátem se sídlem Cyrila Boudy 1444, Kladno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 26. 2. 2024, č. j. OAM-1178/ZA-ZA15-ZA03-2023, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. 12. 2024, č. j. 13 Az 11/2024-28,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.
- II. Žalobce **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **se** náhrada nákladů řízení **nepřiznává**.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce je státní příslušník Arménské republiky. Ze správního spisu vyplývá, že spolu se svou manželkou a třemi dětmi přicestoval do České republiky, kde požádal o mezinárodní ochranu. Důvodem jeho žádosti byly především problémy plynoucí z kamarádského vztahu s jeho bývalým kolegou, který má odlišnou sexuální orientaci. Ostatní spolupracovníci se žalobci posmívali, jelikož se domnívali, že i žalobce je homosexuál. Nevhodné poznámky a narážky vyústily v incident při němž došlo k fyzické potyčce mezi žalobcem a jeho spolupracovníky. Žalobce byl zadržen přivolanou policií a následně propuštěn. Po určité době se rozhodl opustit zaměstnání, jelikož neshody na pracovišti neustávaly. Pokusil se rovněž dosáhnout ochrany od státních orgánů (místního policisty) ve své zemi, avšak bezúspěšně. Podle výpovědi žalobce byl spolu s rodinou vystaven nepříjemným situacím rovněž v jejich sousedství. Někdo se údajně pokusil o žhářský útok na jejich byt. Rovněž manželka a děti žalobce se setkávaly s odlišným zacházením, a to v bezprostřední souvislosti s výše popsánymi skutečnostmi. Útoky z domnělé jiné sexuální orientace mohou podle žalobce pokračovat i v budoucnu, jelikož o ní má povědomí velké množství osob v jejich okolí.

[2] Rozhodnutím označeným v záhlaví tohoto rozsudku žalovaný neudělil žalobci žádnou z forem mezinárodní ochrany podle zákona č. 325/1999 Sb., o azylu. Žalovaný dospěl k závěru, že azylový příběh žalobce nedosahuje stupně obav z pronásledování z důvodu domnělé příslušnosti k sociální skupině založené na znaku sexuální orientace.

[3] Proti rozhodnutí žalovaného se žalobce bránil žalobou u Městského soudu v Praze (městský soud), který ji v záhlaví citovaným rozsudkem zamítl.

[4] Městský soud dospěl k závěru, že žalovaný zjistil řádně skutkový stav věci, přičemž vycházel z relevantních a aktuálních podkladů. Vycházel ze skutečnosti, že postavení LGBT+ komunity v Arménii je problematické. Přestože poskytování ochrany v domovském státě příslušníkům této menšiny není zcela efektivní, podle městského soudu není zcela vyloučeno. Městský soud s poukazem na konstantní judikaturu připomněl, že (i domnělou) menšinovou sexuální orientaci je nezbytné považovat za znak příslušnosti k určité sociální skupině ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu. Avšak nastalé problémy na pracovišti žalobce a následné dobrovolné ukončení pracovního poměru městský soud nepovažoval za azylově relevantní důvod.

[5] Nesouhlasil ani s argumentací žalobce, že by jeho azylový příběh žalovaný bagatelizoval. Městský soud proto potvrdil, že forma šikany a ústrků, kterým žalobce čelil, nedosahovaly, ani ve svém souhrnu, úrovně pronásledování z důvodu příslušnosti k určité sociální skupině podle zákona o azylu. Obavy z možného opakujícího se nerovného zacházení s žalobcem v případě jeho návratu do země městský soud označil za pouhé spekulace. Rozsáhlost města Jerevan, odkud žalobce pochází, by žalobci a jeho rodině měla při návratu poskytnout dostatečnou anonymitu. Většina ústrků a nevhodného zacházení ze strany soukromých osob se pojila se žalobcovým zaměstnáním, z něhož odešel. Nehrozí mu proto pronásledování z důvodu, byť domnělé, příslušnosti k výše uvedené sociální skupině. Žalovaný podle městského soudu nepochybil, pokud dospěl k závěru, že nedošlo k naplnění žádného důvodu pro udělení mezinárodní ochrany.

II. Obsah kasační stížnosti a vyjádření žalovaného

[6] Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále „stěžovatel“) kasační stížnost.

[7] Stěžovatel předně namítá, že se městský soud dostatečně nevypořádal s otázkou, zda mohl důvodně očekávat ochranu od arménských orgánů veřejné moci. Připomněl, že nejprve čelil ústrkům soukromých fyzických osob, následně stejným ústrkům čelila i jeho rodina. Dodal, že poté, co mu bylo plivnuto do tváře jako přímý homofobní útok, již psychické napětí nevydržel a fyzicky na něj reagoval. Orgány veřejné moci mu neposkytly ochranu. Naopak byl po svém propuštění ze zaměstnání zadržen policií. Závěry městského soudu jsou proto podle stěžovatele zcela zjevně nepřipadné.

[8] Stěžovatel dále městskému soudu vytýká, že skutkový stav nedůvodně bagatelizuje, což je v právním státě nepřijatelné. Poukazuje zejména na body 21 a 22 napadeného rozsudku, v nichž městský soud uvedl, že forma ústrků, kterým čelil, není důvodem pro přiznání mezinárodní ochrany. Stěžovatel zásadně nesouhlasí s městským soudem, jenž označuje skončení jeho pracovního poměru za pochopitelné a uzavírá, že si za to (slovy kasační stížnosti) „žalobce může sám tím, že se nechal vyprovokovat“.

pokračování

[9] Následně stěžovatel namítá, že byl zkrácen ve svém právu na ústní projednání věci před soudem a právu na spravedlivý proces. Napadený rozsudek byl totiž vydán bez nařízení jednání. Stěžovatel uznává, že za jistých podmínek je možno ve správním soudnictví rozhodovat v nepřítomnosti stran. Není si však vědom, že by s rozhodnutím bez nařízení jednání souhlasil. Stěžovatel následně uvádí, že výzva ke sdělení, zda souhlasí s rozhodnutím bez nařízení jednání, mu byla doručena v češtině, což mu mohlo působit jisté problémy v porozumění danému poučení.

[10] Navrhuje proto, aby byl rozsudek městského soudu zrušen a věc mu byla vrácena k dalšímu řízení. Zároveň požádal o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

[11] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti plně odkázal na své rozhodnutí a napadený rozsudek. Poznamenal také, že vyličení skutkového stavu stěžovatelem je zcela účelové.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[12] Nejvyšší správní soud (dále též „NSS“) posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[13] Ve věcech, v nichž před krajským soudem rozhodoval specializovaný samosoudce, se NSS po posouzení přípustnosti zabývá otázkou, zda kasační stížnost svým významem *podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele* (§ 104a odst. 1 s. ř. s.). Pokud by tomu tak totiž nebylo, musela by být odmítnuta jako nepřijatelná. Nejvyšší správní soud přijme kasační stížnost k věcnému přezkumu pouze v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu, a to i) z důvodu neexistence, nejednotnosti nebo potřeby překonání judikatury, nebo ii) v případě zásadního pochybení krajského soudu (usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS).

[14] NSS shledal, že kasační stížnost není přijatelná, jelikož nebyl naplněn žádný z obou výše uvedených důvodů. Na stěžovatelovy námitky již nabízí dostatečnou odpověď ustálená judikatura NSS, na kterou odkazuje níže.

[15] Stěžovatel v první kasační námitce vytyká městskému soudu, že se nedostatečně vypořádal s otázkou, zda mohl důvodně očekávat ochranu od arménských orgánů veřejné moci. Taková námitka se ovšem míjí s odůvodněním napadeného rozsudku, neboť v jeho bodě 26 městský soud jasně uvedl, že se otázkou využití ochrany státních orgánů před pronásledováním není třeba zabývat, neboť intenzita ústrků, jimž byl vystaven, nedosáhla intenzity pronásledování (viz níže). NSS proto pouze podotýká, že otázkou využití ochrany státních orgánů v případě pronásledování ze strany soukromých osob se v minulosti již opakovaně zabýval (srov. např. rozsudky ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003-65, ze dne 18. 12. 2003, č. j. 6 Azs 45/2003-49, či ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004-48). NSS se v dřívější judikatuře vyjádřil rovněž konkrétně k případům, kdy je homosexuální orientace stěžovateli připisována, jako je tomu v nyní posuzované věci. V rozsudku ze dne 14. 3. 2018, č. j. 6 Azs 343/2017-31, bod 25, NSS stanovil, že „*p*ronásledování ze strany soukromých osob z důvodu domnělé homosexuální orientace by bylo azylově relevantní v případě, že by stát nebyl schopen nebo ochoten zajistit před takovým jednáním odpovídajícím způsobem ochranu (srov. § 2 odst. 6 zákona o azylu). Neochota případně neschopnost státu poskytnout ochranu stěžovateli

před útoky soukromých osob však v řízení nebyla prokázána. Stěžovatel vyslovil pouze subjektivní nedůvěru vůči vnitrostátním orgánům, která sama o sobě neodůvodňuje rezignaci na využití ochrany státu v případě fyzických útoků soukromých osob“ (k tomu viz také usnesení ze dne 25. 7. 2013, č. j. 5 Azs 11/2012-23).

[16] Městský soud podle stěžovatele zcela nedůvodně bagatelizoval skutkový stav, když uvedl, že ústrky byly jistě pro stěžovatele nepříjemné, avšak nemohly dosáhnout úrovně pronásledování ve smyslu zákona o azylu. NSS připomíná, že ve své dřívější judikatuře dovodil, že některé dílčí formy ústrků, které by samy o sobě za pronásledování nebyly považovány, je nezbytné rovněž posuzovat v jejich souhrnu (viz např. rozsudek NSS ze dne 14. 6. 2012, č. j. 6 Azs 4/2012-67, či usnesení ze dne 10. 10. 2019, č. j. 1 Azs 281/2019-29). Takovou situaci judikatura označuje jako tzv. pronásledování na kumulativním základě. V tomto ohledu lze dále citovat rozsudek NSS ze dne 19. 9. 2007, č. j. 1 Azs 40/2007-129, podle něž je pro účely řízení o udělení azylu „v každém takovém případě nutno pečlivě posuzovat, zda konkrétní formy negativních reakcí žadatelova okolí dosáhly jednotlivě či ve svém souhrnu (kumulativně) takové intenzity, aby je bylo lze považovat za ‚opatření působící psychický nátlak‘ ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu“ (pozn. NSS: aktuálně se jedná o ustanovení § 2 odst. 4 zákona o azylu).

[17] Nejvyšší správní soud připomíná, že „při posuzování otázky, zda má žadatel odůvodněný strach z pronásledování, není důležité, zda žadatel skutečně má rasové, náboženské, národnostní, sociální nebo politické charakteristické rysy, které vedou k pronásledování, jestliže původce pronásledování tyto rysy žadateli připisuje.“ Toto konstatoval také ve vztahu k příslušnosti k sociální skupině založené na společném znaku sexuální orientace (viz rozsudek ze dne 14. 3. 2018, č. j. 6 Azs 343/2017-31, č. 3729/2018 Sb. NSS). Znamená to, že i když žadatel ve skutečnosti homosexuálem není, může mít odůvodněný strach z pronásledování, pokud původci pronásledování žadateli o mezinárodní ochranu příslušnost k této skupině připisují (viz usnesení NSS ze dne 1. 9. 2022, č. j. 6 Azs 149/2021-45, bod 14). NSS dodává, že „[z]koumání, jak pravděpodobná je hrozba pronásledování, jehož se stěžovatel domáhá, je na místě pouze v případě, že v řízení je zjištěno, že stěžovateli pronásledování z azylově relevantního důvodu skutečně hrozí“ (usnesení NSS č. j. 6 Azs 149/2021-45, bod 16).

[18] Jak vyplývá z výše uvedeného, stěžovatel v zemi původu čelil sérii ústrků z důvodu domnělé homosexuality, které ve světle rozsudku NSS ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006-52, č. 1066/2007 Sb. NSS, samy o sobě nedosahovaly dostatečné intenzity či systematičnosti, aby je bylo možné považovat za psychický nátlak. Podle tohoto rozsudku platí: „Nepostačí tedy, půjde-li o pouhou sérii ústrků, byť v jednotlivých případech i vcelku intenzivních, pokud tyto ústrky ve svém celku nedosáhnou takové intenzity a systematičnosti, že u dotčené osoby ve zcela zásadní míře snižují kvalitu prožívání a berou životní perspektivu a že v ní vyvolávají silný pocit celkové bezvýchodnosti a beznadějnosti její situace. Navíc intenzita uvedených ústrků musí být ‚objektivní‘ v tom smyslu, že by jimi byly výše uvedené negativní životní pocity působeny zpravidla i u jiných jedinců nacházejících se ve státě původu žadatele o azyl v obdobné situaci.“

[19] Žalovaný i městský soud se ve svých rozhodnutích dostatečně zabývali tím, zda tyto útoky kumulativně nedosahují požadované intenzity, přičemž zohlednili relevantní judikaturu. NSS nadto konstatuje, že stěžovatelova kasační námitka se opírá o prostý nesouhlas se skutkovým hodnocením věci městským soudem, což vzhledem k dříve uvedenému nemůže založit přijatelnost kasační stížnosti.

pokračování

[20] Rovněž k otázce práva na ústní projednání věci v azylových řízeních a doručování soudních písemností cizinci, který dostatečně neovládá češtinu, existuje jednotná judikatura NSS. V tomto ohledu lze odkázat na usnesení rozšířeného senátu ze dne 27. 2. 2024, č. j. 8 Azs 289/2021-80, č. 4591/2024 Sb. NSS, dle něhož platí, že *„v soudním řízení správní soud nezajišťuje překlady soudních písemností doručovaných účastníkům řízení, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.“* Zákon o azylu přitom soudu takovou povinnost nestanoví. Stejně tak nestanoví povinnost soudu automaticky ustanovit pro soudní řízení tlumočníka (srov. usnesení NSS ze dne 22. 5. 2008, č. j. 9 Azs 18/2008-36, či rozsudek NSS ze dne 28. 2. 2022, č. j. 8 Azs 86/2021-54). Rozšířený senát v usnesení č. j. 8 Azs 289/2021-80 dále uvedl, že *„[b]ezprostřední ústní komunikaci se soudem, typicky při jednání, nelze srovnávat s komunikací soudu a účastníka prostřednictvím písemných podání či sdělení. Ústní komunikace probíhá okamžitě, jde o proud informací, jež musí bezprostředně dojít od toho, kdo něco sděluje, tomu, komu je informace určena, v jazyku oběma stranám dobře srozumitelném. Jinak takováto komunikace nemůže plnit svůj účel. Jinak je tomu však u komunikace prostřednictvím písemných podání či sdělení. Jejich příjemce si může opatřit jejich překlad, a tím docílit, že obsahu komunikace bude rozumět. Rozdílovým faktorem je zde absence bezprostřednosti a nutnosti reagovat okamžitě.“* Navíc je nutné vycházet z premisy, že *„[k]aždý člověk, včetně žadatele o mezinárodní ochranu, musí mít povědomí o tom, že orgány státu všude na světě komunikují zpravidla jazykem, který je v daném státě běžně užíván. [...] Stejně tak je třeba po účastníkovi soudního řízení požadovat, aby si obdobným způsobem zajistil přečtení soudních písemností, které mu jsou v průběhu soudního řízení doručovány, a patřičnou reakci na jejich obsah. Zákonná úprava v tomto ohledu vyžaduje po účastnících řízení aktivitu a střežení svých práv; se žadateli o mezinárodní ochranu české vnitrostátní právo nezachází, a podle sekundárního práva Evropské unie ani nemusí zacházet, příznivěji.“* Rozšířený senát následně v bodu 41 citovaného usnesení dodal, že *„nelze přehlédnout ani to, že překlad cizojazyčných písemností je v současné době usnadněn i existencí dobře dostupných a přiměřeně kvalitních strojových překladů (je notorií, že nástroje pro takovéto překlady lze najít i zdarma na internetu).“*

[21] Stěžovatel byl přípisem městského soudu ze dne 26. 4. 2024 (č. l. 19 spisu městského soudu) řádně poučen o možnosti vydání rozsudku bez nařízení jednání podle § 51 odst. 1 s. ř. s. Měl tudíž možnost si výzvu soudu v dostatečném časovém období přeložit a patřičně na ni reagovat. Pokud stěžovatel na tuto výzvu nijak nereagoval, městský soud v souladu se zákonem vycházel z předpokladu, že s takovým postupem souhlasí (srov. usnesení NSS ze dne 26. 11. 2020, č. j. 7 Azs 189/2020-57). NSS dodává, že stěžovatel nežádal u městského soudu o ustanovení tlumočníka, přičemž žaloba byla sepsána v českém jazyce. Tento postup nezakládá jakékoliv pochybení městského soudu, které by mělo dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele. Ani poslední stěžovatelova námitka proto nezakládá důvod přijatelnosti kasační stížnosti.

[22] V nyní posuzovaném případě NSS nezjistil ani hrubé pochybení při výkladu hmotného či procesního práva a napadený rozsudek městského soudu plně konvenuje judikatuře NSS.

[23] Stěžovatel v závěru kasační stížnosti požádal o přiznání odkladného účinku. Ten má ale v této věci ze zákona dle § 32 odst. 2 a odst. 5 zákona o azylu. Nejvyšší správní soud proto o jeho přiznání samostatně nerozhodoval.

IV. Závěr a náklady řízení

[24] Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nepřijatelnou odmítl podle § 104a s. ř. s.

[25] O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle úspěchu ve věci v souladu s § 60 odst. 1 větou první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. (k tomu srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 25. 3. 2021, č. j. 8 As 287/2020-33, č. 4170/2021 Sb. NSS). Stěžovatel v řízení úspěch neměl, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady v řízení o kasační stížnosti nevznikly. Žádný z účastníků proto nemá právo na náhradu nákladů řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 20. března 2025

Pavel Molek
předseda senátu